

Šolske potrebščine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“.)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nizke!

Postrežba točna!

12.533.569 sadnih dreves. Od teh je 7.480.180 jablan, 2.105.464 hrušk, 2.120.554 češpelj in sliv, 526.897 črešenj in 300.474 orehov. Stanje sadnega drevja pa je v resnici veliko večje kakor zgoraj navedeno, ker je namreč mnogo posestnikov število sadnih dreves naznanilo dosti manjše, boječ se morebitnega novega davka.

—š— V Gnasu na Štajerskem je očitni kaplan in katehet zlorabil šolske otroke, zaradi česar je bil te dni obsojen na šest tednov težke ječe.

—š— Štajersko učiteljstvo in njegove plače. Dočim je bil v Dalmaciji lani sprejet predlog, glasom katerega ima učitelj z maturo 1080 K na leto, a oni s spos. izp. 3680 K do 3930 K, ima štajerski učitelj začetnik — izvzemši Gradca in Maribora — 840 K, oziroma 2600 K do 2800 K! Sedaj, ko bi se naj obrnilo na bolje, pa delajo ljubiteljski slovenskega naroda, slovenski klerikalni poslanci, v Gradcu obstrukcijo samo, da si blade jezico, ker njih strankarska malhica ne dobi tega — za kar sami ne vejo! Njim se godi dobro po farovžih, zato pa naj trpe vsi drugi!

—š— Kmetu ali učitelju? To vprašanje tako muči »Slov. Gospodarja« — glasilo štaj. slovenskih klerikalnih poslancev — da je postavil članek s tem napisom na uvodno mesto. Siromaki se v svoji dobrohotnosti ne morejo odločiti, ali naj naklonijo 2 milijona, ki jih baje dobi Štajerska od novih davkov, po snegu poškodovanim kmetom, ali pa naj te milijone razdele slabo plačanim učiteljem. Skrajni čas je že, da se naši poslanci tudi dejansko pokažejo prijatelji kmetov. Da bo vendar enkrat konec boja za medvedovo kožo in da bodo dež. in drž. poslanci svoje nakane tem ložje dosegli, priporočamo, naj opustijo obstrukcijo in naj s svojim velikanskim vplivom ter z delovanjem štaj. dež. zbora omogočijo, da se v zraku viseča 2 milijona razdelita med poškodovane kmete, kar bo pa ostalo državi od zvršenih davkov, pa se naj pokloni bednim, od kislega želja in fiziolo onemoglim duhovnikom. Razumljivo, da učitelji lahko še čakajo!

—š— Sklep krajnega šolskega sveta pri Sv. Marjeti ob Pesnici dne 13. aprila 1913. V svrhu olajšanja velike bede učiteljstva, oziroma da bi se vsaj deloma odpravila nje najhujša gmotna stiska, nadalje da se osigura splošno boljši gmotni položaj učiteljskega osebja daje krajnemu šolskemu svetu pri Sv. Marjeti ob Pesnici povod, da izproži pri današnji seji sledeči sklep: Visoka vlada se pozivlja, da čimprej sprejme mali finančni načrt v prilogi ureditve učiteljskih plač ter naj ukrene vse potrebno, da se že vendar končno odpravi ta kulturna sramota — beda učiteljstva.

Janez Čep, m. p., načelnik; Jernej Frankež m. p., zastopnik cerkve in ud kr. š. sveta; Janez Baumgartner m. p., ud kr. š. sveta; Franc Mulec m. p., ud kr. š. sveta; Konrad Grahernik m. p., ud kr. š. sveta; Anton Ribič m. p., ud kr. š. sveta; Franc Reisp m. p., ud kr. š. sveta; Jernej Černko m. p., ud kr. š. sveta.

—š— Sveta vojska — protialkoholno društvo za štajersko — se ustanovi v kratkem. Namestnija je pravila potrdila. Ustanovni shod se vrši začetkom maja v Mariboru.

—š— Neki dr. F. Kh. izkuša v »Tagospoštvi« dokazati, da se Slovanom ne godi slabo v Avstriji. On pravi, da se je v nemški nižje avstrijski deželi vplačalo šolnine 981.000 kron v letu; šolnine oproščenih je bilo 10.180 učencev. Temu nasproti pa se je vplačalo v slovenskih deželah, in sicer na Češkem 772.000 K, oproščenih je bilo 21.100 učencev; v Galiciji 776.600 K, proti 23.300 oproščenih učencev; v Dalmaciji 37.000 K in 1130 šolnine prostih učencev. — Gospod doktor so menda pozabili, da so šolnine prosti le tisti učenci, ki med drugim dobro napredujejo; z gorenjimi številkami je torej gospod doktor izpostavil slabo izpričevalo svojemu narodu. —c.

Goriške vesti.

—g— III. dijaški telovadni nastop v dvorani »Trg. doma«. Z ozirom na željo goriškega občinstva je sklenil dijaški vad. zbor, da priredi 3. majnika v dvorani »Trg. doma« III. tel. nastop, oziroma da II. ponovi. Sodeluje orkester goriških učiteljskihnikov. Čisti dobiček je namenjen »Dijaški kuhinji« in ubogim slov. visokoločcem. Z ozirom na to, da se podpre slovensko dijaštvo kolikor mogoče trdno,

se priporoča obilna udeležba. Dijaški vadiateljski zbor.

—g— Iz Kanala nam pišejo: Dne 10. t. m. smo imeli v Kanalu redko slovesnost. Obhajali smo 35-letnico smrti našega rojaka Josipa Kocjančiča. — Že na predvečer smo se zbrali, da počastimo spomin prezgodaj umrlega skladatelja. Gospod Zega, njegov nekdanji tovariš in prijatelj, nam je v lepih besedah podal Kocjančičevo življenje, njegovo delovanje do njegove smrti (10. aprila 1878). Moški zbor je na to zapel Kocjančičevo »Slovo«. Razšli smo se, da se drugi dan zopet snidemo pri skupni slovesnosti. — Kot svojega ustanovnika (1867) je počastila Čitalnica njegov spomin s tem, da se je drugega dne udeležila korporativno sv. maše-zadušnice pri Sv. Ani. Stali smo ob okrašenem grobu (okrasil ga je njegov nekdanji pevec g. Vuga), poslušali pretresljive besede g. Zege (nekdanji II. tenor v Kocjančičevem kvartetu), ki se je popolnoma uživel v mladostne čase in govoril z vso vneto o preminulem prijatelju. Po govoru so pevci zapeli žalostinko, in razšli smo se z nado, da se ob letu na tem mestu zopet snidemo. Omeniti nam je še, da je pričel odbor Čitalnice nabirati darove za spominsko ploščo na rojstno hišo, da tako ohranimo trajen spomin umrlemu pevcu.

—g— Kompromis med italijanskimi liberalci in klerikalci za deželnozborske volitve je šel po vodi. Precej časa so se dogovarjali, ali vse se je razbilo. Italijanska ljudska stranka bo imela zopet zborovanje v Gradišču. Razbitje kompromisa se suče najbrže okolo vprašanja, kdo bo deželni glavar? Italijanski klerikalci bi radi imeli glavarja iz svoje srede.

—g— Grad na Vogrskem v Vipavski dolini kupljen za šolo. Grad »Ungersbach« last g. Rubbia, je kupil goriški okrajni šolski svet za šolo. Dal je 35.000 K za poslopje, park in drugo zemljišče.

—g— Na strokovno-nadaljevalni šoli za klesarje v Nabežini bo dne 4. maja t. l. slovesen zaključek šolskega leta 1912/13 z razstavo šolskih izdelkov klesarskih vajencev. — Prijatelji šole in napredka so vabljivi, da se udeležijo te slovesnosti, ki se vrši ob 10.30 predpoldne v šolskih prostorih. Razstava bo odprta od 10.30 do 12 in od 2 do 4.30. Vstop je prost.

—g— Slovensko politično društvo v Gorici. V četrtek se je ustanovilo pri Zlatem jenu Slovensko politično društvo za Slovence na Goriško-Gradiščanskem s sedežem v Gorici. Društvo je namen, razširjati politično izobrazbo med slovenskim ljudstvom, braniti njegove narodne pravice, delovati na to, da se povzdigne njegova narodna zavest in da se izboljša gospodarsko stanje vseh narodnih slojev. Udeležba pri ustanovitvi je bila povoljna, ker se pač ni vabilo obilo ljudi, marveč je bil glavni namen, ustanoviti društvo: potrebno prededelo se je izvršilo in ustanovitvi bo sledilo daljnje delo v smislu pravil. Predsedoval je šodu dr. Karel Podgornik. Dr. Puc je v obširnejšem govoru omenjal namene društva. Potrebna je organizacija, brez vodstva smo in niti napredne niti kmetijske stranke takorekoč ni več. Društvo naj združuje naše smišljenike pri političnem in gospodarskem delu; organizacija mora društvo spraviti v red. Prof. Košnik je govoril v glavnem o pomenu Gorice v narodno-političnem oziru in o šolstvu. Prišlo je tudi do debat in govorilo se je odkritosrčno iz lica v lice. Za predsednika političnega društva je bil izvoljen soglasno dr. Karel Podgornik. Društvo razplete svoje delovanje po vsej deželi in so predpriprave dovršene. Potrebna je taka politična organizacija, pod katere okriljem je prostora za naprednjake, bivše agrarce in sploh za vse neklerikalno življe; iz tega društva se izcimi lahko krepka stranka z jasnimi političnimi in gospodarskimi smotri.

—g— Samoumor učiteljske kandidatije. V Soči so našli blizu mestnega knjederca truplo mlade gospodične. Kanesje se je doznalo, da je to učiteljska kandidatinja Frida Roletova iz Lokavca pri Ajdovščini, stara 23 let. Pri njej so našli tudi pismo, v katerem pravi, da je izvršila samoumor iz strahu pred učiteljskim iziptom. Ljudje pa, ki so poznali samomorilko, pravijo, da so bili drugi vzroki, ki so gnali samomorilko v Sočo.

—g— Rubijev grad na Vogrskem je kupil okrajni šolski svet za goriško okolico za 35.000 K. Poslopje priredijo za tamno ljudsko šolo.

—g— Otroško zdravilišče v Gradežu. Deželni odbor tržaški je sistemiziral v pomorskem zdravilišču v Gradežu 20 prostih mest za ubožno dečo med 6. in 12. letom, ki ima domovinsko pravico v pokrajini Goriško-Gradiščanski. Natečaj za to dobroto traja do 15. maja.

—g— Gradišče. Naučno ministrstvo je odobril načrte za tukajšnje novo učiteljske. Prihodnje dni bo namestništvo razpisalo stavbna dela.

Tržaške vesti.

—t— Promocija. V torek, dne 22. m. m., je na staroslavni Karlo-Ferdinandovi univerzi v Pragi promoviral za doktorja prava Karel Ferluga, sin dež. poslanca in nadučitelja St. Ferluge, odvetniški koncipient in starejšina akad. fer. društva »Balkan«. Čestitamo očetu in sinu!

—t— Rojanska ljudska knjižnica slovenskega akademič. fer. društva »Balkan« bo odprta od sedaj naprej le ob nedeljah od 10. do poldne, da ne bo dajalo njeno poslovanje povoda raznim pritožbam.

—t— Kmetovalcem in vrtnarjem tržaške okolice. Kmetijska družba za Trst in okolico si je nabavila semena krmne pese vrste »rdeča manutovka« in razne zelnjadi kakor: kartjol (cavolo fiori), brokoli in ohrovt (verzote). Vsa ta semena dobe člani družbe, ki so že poravnali članarino za tekoče leto, brezplačno. Priglasite se pravočasno v družbeni pisari G. Galatti 14. V.

—t— Pri roditeljskem sestanku dne 13. m. m. na Opčinah v šolski sobi je bilo toliko zavednega občinstva iz Banov, Ferlugov in Opčin, da ga je bilo v resnici veselo gledati. Od inteligenta pa do najpreprostejše naše ženice so poslušali vsi z velikim zanimanjem besede izvajalca. Čast takemu ljudstvu, ki se briga za odgojo svoje mladine!

—t— Koncert tržaške podružnice Glasbene Maticice, ki se je vršil, kakor smo že poročali, v gledališki dvorani »Narodnega doma«, sme naša Glasbena Matica vpisati med najlepše in najuspelejše svoje prireditve. Koncert je dosegel popoln uspeh, in je občinstvo po vsaki točki dajalo izraza svojemu zadovoljstvu z najživalnejšo pohvalo, ki gre gotovo pred vsmi neumornemu pevovodji tov. Mahkoti, kateremu bodi to vsestransko priznanje vsaj delno plačilo za njegov trud. Naši Glasbeni Matici in njenemu pevovodji moremo le čestitati na tem lepem uspehu.

—t— Novo društvo. Namestništvo je vzelo na znanje pravila novega društva »Sveta vojska, protialkoholno društvo« s sedežem v Trstu.

Istrske vesti.

—i— Iz »Narodne zajednice« za Istro. Prosvetni odbor »N. z. z. I.« je priredil dne 6. m. m. v Matuljah lepo uspelo predavanje. Predaval je profesor Ivan Ivančič o »Balkanu in balkanskih narodih«. Predavanje je bilo spremljano po mnogostevilnih slikah, ki si jih je Zajednica izposodila pri podružnici »Pučke Prosvjete« na Sušaku. — V Voloskem se nahaja ljudska knjižnica. Odprta je vsake nedelje od polu 10.—11. predpoldne. Knjižničar je učitelj Anton Rajčič. Za vsak zvezek se plačuje po 4. st. Knjižnica ima 574 zvezkov: 484 hrvaških, 90 slovenskih in 15 čeških. V prošlem mesecu marcu je bilo izposojenih 119 zvezkov, in sicer 31 moškim, 88 ženskam. — Članov je vpisanih 57; 15 moških, 42 ženskih. — Ljudska knjižnica v Opatiji se nahaja v prostorih čitalnice »Zore«. Odprta je ob nedeljah od pol 11. do pol 12. Knjižničar učitelj Vinko Žepič. Plačuje se po 4 stot. za vsak izposojeni zvezek. Knjižnica ima 506 zvezkov: 457 hrvaških, 28 slovenskih in 21 čeških. V mesecu marcu je bilo izposojenih 48 zvezkov: 17 moškim, 31 ženskam. Članov je vpisanih 54; 26 moških, 28 ženskih.

Koroške vesti.

—k— Čudne politične zrazmere na Koroškem. Pišejo »Gorici«: Minulo nedeljo je sedela v gostilni na Sv. Gori družina koroških romarjev. Bili so: trije otroci, oče in mati. Vsi so imeli na prsih

pripeta slovenska znamenja. Čudil pa sem se, ko sem slišal, da otroci govore med seboj slovenski, vsi skupaj med seboj pa nemški. Mislil sem si: To pa je res čudno! Slovenske znake imajo na prsih, a govore nemški. Pristopil sem k njim in jih vprašal, zakaj govore med seboj nemški. Oče mi je odgovoril: Dragi moj! Moji otroci znajo malo slovenski. Hodijo v nemške šole, ker druge nimamo. V naši občini je nad dve tretjini Slovencev, šola je sicer utrakvistična, a poučuje se le nemški. Otrok v šoli je 40 slovenske narodnosti, 15 nemške, učni jezik pa je samo nemški. Pri zadnjem ljudskem štetju so našli v naši občini 35 Slovencev in 600 Nemcev, čeravno je faktično res, da je pri nas 500 Slovencev in le nekaj nad 100 Nemcev.

—k— Vzoro poročilo deželnega šolskega sveta. Kako zahrbtno in umazano delajo Nemci na Koroškem s svojimi sosedi Slovenci, kako zahrbtno izrabljajo uradno oblast in zapostavljajo na vse možne, dovoljene in nedovoljene načine slovenske šole in učitelje, kaže jasno poročilo deželnega šolskega sveta koroškega o stanju ljudskega šolstva za leto 1912. Kdor bere to poročilo in če ne pozna razmer na Koroškem, ta bo gotovo uverjen, da so na Koroškem vse šole nemške in da mora biti Koroška enojezična nemška krenovina. Naravnost in perfidno lagati si ti ljudje sicer še ne upajo v uradnem poročilu, pomagajo pa si s tem, da izpuste, kar ne ugaja nemškim težnjam. Tako n. pr. dež. šolski svet ni objavil števila slovensko-nemških, takozvanih utrakvističnih šol, katerih je na slovenskem delu Koroške dobra četrtnina, izpustil pa je seveda tudi slovenske. Izpuščena je tudi razdelitev šoloobveznih otrok po narodnosti, in niso omenjeni učitelji, ki so usposobljeni za pouk v obeh deželnih jezikih. To so samo nekatere točke. Izpuščenega pa je še veliko, kar ne prija Nemcem in je to poročilo vse prej kot točno. Smešen je ta strah in ostal bo brezuspešen.

—k— Deželni kulturni svet. Minuli teden bi se bil imel vršiti v Velikovecu sadjarski tečaj za kmetijske fante iz okraja, pa ni bilo nikogar, in sadjarski nadzornik Mayer je moral nazaj v Wolfsberg, ne da bi bil kaj dosegel. Vzrok temu žalostnemu pojavu iščejo menda v vetru, ki je tedaj malo močnejše potegnil. Mi pa pravimo našemu deželnemu kulturnemu svetu, da je iskati vzroka drugje. Naš nemško-nacionalni deželni kulturni svet noče nastavitvi učitelja, ki bi predaval v našem jeziku o sadjarstvu in drugih panogah kmetijstva. In ravno sadjarski pouk bi nam bil kravovo potreben: imamo za sadjarstvo ugodnejšo lešo, nego naši so-deželani Nemci (izvzemši Labodske doline), zanimanja za to panogo kmetijstva je tudi dovolj — a samo učitelja nimamo. Slovenska krščansko-socialna zveza ima sicer sadjarskega učitelja, a s teoretičnimi predavanji nam ni nič pomagano. Demonstracije, sploh praktične pouk, to vleče in to tudi nekaj zalega! — Da na omenjeni kurz navzlic obljubljeni povrnitvi stroškov ni prišel noben fant, je vzrok ta, ker bi ne razumeli učitelja in bi torej brez koristi tratili le čas, ki ga rabijo doma bolje. Naj vendar enkrat naš nemško-nacionalni kulturni svet poizkusi s slovenskimi predavanji o sadjarstvu in bo učenec dovolj!

Splošni vestnik.

Društvo kmetijskih učiteljev iz južnih avstrijskih kronovin ima svoj ustanovni občni zbor na Binkoštno nedeljo, dne 11. maja, v Gorici v hotelu pri Zlatem jenu ob 10. uri 30 minut dopoldne. Po skupnem obedu ogled kmetijske šole v Gorici.

Žrebanje efektne loterije »Splošnega slovenskega ženskega društva« v Ljubljani se vrši z dovoljenjem c. kr. finančnega ministrstva nepreklicno dne 1. julija t. l.

Kongres hrvaških in srbskih čebelarjev iz kraljevine Hrvaške in Slavonije bo začetkom meseca septembra v Karlovcu. Takrat bo v Karlovcu tudi gospodarska razstava.

Važno za Sokole-vojake. Sokole-vojake treba posebno opozoriti na neko zanje važno okolnost. Po § 48. novega vojnega zakona je določeno, da oni, ki so tri leta služili v vojaški službi, a morejo doka-